

Rahumäe

“Sa kuula nüüd, kulla poiss. Vanasti oli nii. Kui naisel oma mees olnu paha mees, mees kes petab. Mida see vaene naine siis pidi tegema? Siis ei aidanu muu. kui et tuli mehest lahti saada. Siis oli naistel üks tark nõu abiks. Et kui olid kahekesi mehega kodus, siis naine palunu ühtäki meest vaadata, et mis see tuli plita all teeb. Et ei põle hästi, ajab justkui vingu sisse. Ja kui siis see mees kummardas plita juurde tuld kohendama, siis naine kähku löönu talle selja tagant puuhaluga pähe. Kopsti ja kutu.”

Vanavanaema Mamma tarkusetera.

Mamma sündis 1900 jõulude ajal, räägiti et ta oli mõisa sohilaps (kes ei oleks, onju, aeg oli selline), sest mõis maksis kinni tema hariduse, ta oli pikk, kõhn, rõivakunstnik, majanduslikult iseseisev, vanatüdrukumaterjal. Kui Papa suri, siis Mamma ütles, et see oli õnnelik surm, jala pealt, une pealt, täie tervise juures. Papa suri aasta enne minu sündi.

*

Mamma jooksis koju, ta hingeldas. Rahumäe poe eest oli leitud inimese sõrm, arvati, et see oli sinna paiskunud kokkupõrkest. See oli see laine, mis äsja, hommikuvalgel oli rullunud üle Rahumäe, see hoog, mil aeg peatus, taevast kahvatus, seinad muutsid kuju, asjad kukkusid kapilt maha, pissipott läks ümber ja veeres minema, männid voogasid. Mamma karjus, et Valdek oli näinud, kuidas kaks rongi sõitsid teineteise sisse. Kuidas inimkehad paiskusid metallist välja ja jäid õhku rippuma. Valdek jäi tummaks sellest päevast alates. Meil oli alati aias palju tiguseid, teod surid välja.

Üks oli see rong, millega isa tööle sõidab, mind viiakse tavaliselt kaasa, täna olen haige. Ma otsin pissipotti. Ema, emakeeleõpetaja istub nurgas, jalad paljad, käed ümber põlvede, vaatab enda ette, kõigub. Aeg möödub. Aeg on aeglane, ma alles õpin seda tundma. Isa tuleb koju, isa käed. Kaks tundi hiljem, kui oleks pidanud. Ühes tükis, kümne sõrmega, purjus, õnnelik. Insener. Insenerist sõpradega oli tähistanud oma elu, sõbrad tegid talle trikki, mässisid tema musta vihmavarju kinni valge teibi rõngastega, nii et see oli nagu liiklusmiilitsa sau. Isa vehkis sauaga, tõmbas toas suitsu, tantsis kõõgis, surematu, legendaarne. Ema tunded on segased. Kaks tundi hiljem kui oleks pidanud. Magnus. Aasta isa. Ma olen titt, õde on üldse imik, tema silmad ei erista veel inimesi, tema jaoks on kõik veel üks, laliseb rõõmsalt kui isa teda hopitab. Mina olen elutoas kápuli, vaatan seinu. Kiri on seinale kirjutatud, teised ei näe, mina näen, aga ma ei osanud veel lugeda, ei saanud hoiatada.

Vanavanaema tütar vanaema on übermilf: pikk, sale, perfektselt ovaalse näoga, päevitunud, õmbles endale ise riideid, talle meeldis liblikakostüüm, kus käised jooksid sujuvalt üle puusade säärteni, nii et kui ta käsi tõstis, moodustusid sellest tiivad. Draakon.

Viiekümnendates eluaastates õmmeldi tal silmanärvi. Me kõik pilgutame silmi, aga temal peale seda pilkusid silmad asümmeetriliselt. Ja siis tal tekkis probleem, et istub kohvikus, tõmbab sigaretti, vaatab kaugusse, silm teeb - pliks. Läheb kohvikust välja ja mingi mees jookseb järele. „Mehed on naljakad,“ ütleb vanaema.

„Vigri,“ ütleb vanaema vanaisa kohta. Vanaisa muigab vuntsi.

Ülemineku-aeg. Meie kord. Ema tegi Rootsi vanaonule külma ja too saatis oma venelased peale. Meil on omad venelased, meie taga on Moskva. Aga siiski, igaks juhuks, isa viib meid õega suvilasse peitu. Paneb tuled kustu, katab aknad kinni, lukustab ukse ja räägib midagi hea laps olemisest. Kolan suvilas ringi, vanad raamatud, valdavalt Loomingu Raamatukogu. Oma lapsearuga otsustan et ei anna end niisama kätte. Kui tulevad ründajad, siis kõigepealt olen armas, lasen end sülle võtta ja siis torkan näpud silma. Panen plastmassist koera ukse ette, heidutuseks. Vaatan pööninguaknast välja, mere poole, kougina akna lahti, tuul puhub sisse. Õde tuleb kõrvale, ta on liiga lühike veel, võtan õe sülle, vaatame merd, meri on lõputu, silmapiiril on üksik sõjalaev, hallid lained kuhtuvad vastu Rannamõisa pank. Pank mureneb aga meil on aega veel, nii umbes sadaviiskümmend meetrit aega.

1567 aasta, hertsog Magnus songib poris, kasakad kappavad ümber, hoiavad distantsi, jah, see siin pole tema kuningriik.

Suur veeuputus. Vannituba ujub, vesi voolab pesumasina pörandale, imub läbi pörandaplaatide ja betooni liitekohtade allkorrusele. Midagi ei ole teha, masina tsükkel veel kestab. Alt naabrid lasevad ukse taga kella, nad tahavad teha etteheiteid. Nad on seda teinud juba neli korda, nüüd on viies. Jah, me vabandame, jälle, jah, meil on kahju, me maksame teie vastpandud pestava tapeedi kinni, ja seksioonkapi ja mis faking kõik asjad teil veel seal all on, onju, meil on kahju, me vabandame. Naabrid lasevad uuesti kella, kell on juba üks öösel, aga nad tahavad teha veel etteheiteid. Jah, me oleme süüdi, okei. Ema on sellest väsinud, vabandab veelkord viisakalt, paneb ukse kinni, mõtleb, räägib omaette, naeratab, otsustab. „Olgu nii. Upub. Uputame siis nii et oleks uputatud.“ Hea otsus, tuiskame õega vannituppa, kohmitseme, keerame kraanid viimseni lahti, õde toob kõõgist paberirulli, topib salvrätikud ära vooluavadesse, pritsin teda dušiga, õde kiunub rõõmsalt, siis suunan duši pörandale, ema noogutab, keeran vaiba rulli ja panen vannitoa ukse ette, lokaliseeritud apokalüpsis, õde ronib kukile. Voola vesi, voola, kogu öö, kõik elumahlad valla. Tunnen ema vastu armastust. *My bitch.*

Ma kappan.

Isa jääb maha. Ma olen nüüd palju vanem kui tema iial oli. Ma võin talle nüüd ise isa eest olla.

Järjekordne majanduskriis. Onu helistab: „Kui sul on midagi vaja, ütle. Sa oled minu venna poeg.“ Me mõlemad oleme kohmetud.

Onu keldris külmikus on hülge pea: keel väljas, hambad irevil, silmad pahempidi.

Mu armas lugeja, ma näen et sa pole iial kohtunud vabadustarmastava hülgega. See on *elajas, destroyer*, ta sööb sul näo peast. Onu on paadis, raevunud hülges on paadis, kirves on paadis. Viiger tuleb peale, 120 kilo puhast filtreerimata raevu, peatumatu, lihastest koosnev rong, ta tuleb otse. Hambad otsivad nägu, otsivad veresooni. Gaia koer.

Meil on peres selline jõululugu, et Samušenko on elus, Nigeerias, Kurrunurruvutimaal. Et kui venelased tulid võlgu tagasi nõudma, siis tema pani plehku, Nigeeriasse. Venelased leidsid ta üles aga jätsid ellu, sest Samušenko oli alla käinud, koristas Nigeerias peldikuid, edasine

oleks olnud mõttetu julmus. Selline lugu. Sarnaseid lugusid on meil peres mitmeid, onu Mihhail kaevati hiljuti Poolast välja, hammaste järgi tuvastati. „Ta oli alati hästi riides, väljapeetud maneeridega,“ kahetseb ema.

Aga nüüd on selge, et Samušenko on elus, Nigeerias, elu läheb hästi, äri läheb hästi, abielus kindrali tütreaga, ta on mikrokiipe tootva tehase juhataja, tal on vaja end Eestis uuesti ametlikult elusaks registreerida.

Onu viib kokku. Vanalinna katusekorter. Vanad sõbrad. Samušenko viskas rusika onu kubeme suunas, nalja pärast. Onu hüppas tagasi, irvitas ebavlevalt, habemega nali. Onu on 21. sajandi Euroopa ärimees, rafineeritud, puhastunud, paljulugenud, jahedalt šarmikas, onunaine hooldab invaliide, onu on oma küla kalurite ühingu liige, aga see siin on *old school* geopoliitiline kämmal, 1990ndad on nukkidele kirjutatud. „Faking neegrid,“ ütleb Samušenko. Samussi naine on rahvusvaheliste suhete magister, viimasest Nigeeria riigipöördest ainsana ellu jäänuid kindrali ainus tütar. Karisma pluss kunstküüned. Võtab Kristeli kohe oma hõlma: „*Girls talk.*“ Debriefingust sain aru et, mis iganes, piisab ühe kana veristamisest, et suretada lärmakas naaber või tõrjuda poliitiline konkurent. *Jejé* on selle distsipliini nimi. Kõlas teostatavalt. Ma ei ole liialt valiv. Küll ma need kanad leian.

Pool Nigeeria nomenklatuuri on kohal onu juubelil Lauluväljakul, teevad selfisid Ernesaksa kuhu taustal. Samušenko teeb nalja, Kristel ignob, ma huvitun, et kas nali läheb üle piiri, näen et onu jälgib, et nali ei läheks üle piiri, igaks juhuks hiljem klatib meili teel: „Samuss on kohmakas, aga südamega“. Aafrika.

Aafrika. Vaatan Peetrit. Isafiguurina vajakajääv. Jätan Peetri autosse ja lähen jala edasi. Ma olen kõige võimaliku vastu vaktsineeritud, mõnda aega, ma tean et ma ei upu ja ma ei põle. Ma kappan. Sada aastat, võibolla rohkem. Kristel jääb maha.

Avamise aftekas. Preili pissis põõsas ja jätkas argumenteerimist, soravalt, tavaõiguslikkusest autorluse kontekstis. Ta kasutas korduvalt väljendit „minu elukaaslane“. Üldiselt olen inimene, kes näeb takistustes võimalusi: *ménage à trois*, arseenik, puuhalg – ma näen variante.

Kümnendit kokkuvõttev näitus rahvusmuuseumis. Kuraatori assistent kirjutas, et nad panevad mu töö ikkagi kõrvalprogrammi, et kas see on aktsepteeritav. Nii palju valikuid kuidas vastata. Peale mõningast mediteerimist otsustasin et mängin idioti. Idioot ütleb alati: „Ei“, olenemata situatsioonist. Otsisin kokku kauneimaid kantseliite, otsustasin oma ironilise kirja lõpetada lausega: „jätkuvalle koostööle avatud.“ Aga siis tuli järjekordne karantiin ja see kõik tundus liialt tühine. See oleks olnud hea kiri. Kõige paremad kirjad ongi need kirjad, mis jäävad saatmata. Situatsioon vajab lahendamist sellegipoolest.

Ma ei ole jumalakartlik inimene. Kuid pühapäeval võtsin maa jalge alla ja läksin mäest üles, katedraali. Ma soovisin osta kolme küünalt. Kassas selgus et maksta saab ainult sulas – o jaa, ortodoksid, nad oskavad makse mitte maksta. Kaasapidaja ütles, et järgmine kord. Oh ei, proua, ikka seekord. Käin mäe all pangast läbi ja tulen tagasi, üles. Slaavi kirik, kassapidaja vaatab otsa, on näinud minusuguseid läbi voolamas hulgi, sai ilmselgelt aru et sellise järjekindla jumalakartlikkuse taga ei saa olla vähemat kui mõrv. Tal on õigus. Ma võtsin oma kolm küünalt. Valisin Püha Jüri ikooni, lohetapja. Mõtlesin, kõhklesin, otsustasin ja laskusin ühele põlvele. Minu soovid olid mõõdukad. Ma soovisin kahte trombi. Ühte kuraatorile, kes pani mind kõrvalprogrammi, teist preili elukaaslasele. See ei ole ju palju palutud. Süütasin

esimese küünla: kuraatorile trombi. Ta juba vanem inimene, sellest peaks piisama, tagasihoidlik, isetu soov. Süütasin teise, preili elukaaslasele, ja otsustasin ümber. Kõigi eelduste järgi on tegu suurepärase inimesega, tema mõrv oleks ebaõiglane ja ma ei ole ebaõiglane. Üks julmuse ja üks halastuse akt, sellest peaks päevaks piisama. Panin teise küünla preilile. Kolmanda küünla panin endale, üldiselt, toniseerivalt. Et argumenti rõhutada, laskusin mõlemale põlvele. Jah, ma põlvitasin, ma teesklesin et pildistan laemaalingut. „Mu isa,“ - ja antud juhul pean silmas oma bioloogilist isa, kes on ingel taevas – „mu isa, kes sa oled taevas, paps, Makk, Magnus, su poeg vajab sind, tegutse!“

Lendan koju. Stjuuard on mõõdutundetult sõbralik, me vastame omapoolse mõõdutundetusega, kuniks kolleeg hakkab oksendama. Ta oksendab lennuki vahekäigu täis roosasid austreid, vahekäik haiseb molluskite järgi, olendid valdavalt on surnud, kui nad oleks kõik surnud, siis nad oleks omamoodi beebiarmsad, aga mõned liigutavad, ignon situatsiooni, ma lihtsalt lendan, kümne tuhande meetri kõrgusel troposfääris, kas pole imeline. Inimene soovis, inimene sai, inimkeha läbistab taeva, hunnitul kiirusel, leviteerub pilvede kohale, pilvevaibad kuhjuvad vastu, rulluvad, nii palju varjundeid, rüngad avavad end riivatult. Kolleeg on lämbumas, nii palju nii elujõulisi molluskeid. WTF ta pidi sööma neid elusalt, ma pole siinkohal kohtunik, aga tõesti, kui ma peaks sööma elusa austri, siis esmalt ma vaataks talle silma, või mis iganes elundid tal silmi asendavad, otsiks neis mustades täppides saatusega leppimist, ja alles siis kui olen selle sealt leidnud, lööksin hambad sisse, tsiviliseeritult, mitte nagu mingi loom. Ma tõesti ei taha olla hinnanguline, aga maandumiseni on veel kaks tundi.

Vanaema matused. Peale matuseid vabandan end, lähen lahku ja jalutan. Ma tean kust trepp kaldast alla läheb. Rannamõisa. Ordoviitsiumi ladestus. Lõuna-Eestis on ka devonit, hunnitud rüükalad, mis seal on välja kaevatud. Aga mitte siin, siin me räägime valdavalt ikkagi peajalgsetest. Mõned trilobiidid mõistagi, aga see ei olnud domineeriv liik. Leian ühe eriti siresäärse nautiloidi. Heidan kõrvale pikali. Miljon aastat, tuhat miljonit, viistuhast miljonit.

Ma olen draakon.

Näen jälle unes Sise-Mongooliat. Kappan, loetan ratsusid. Reastan ratsud, printsess vastab kui printsess suvatseb, seniks kappan. Põletan külasid, nülin vastuhakkajaid, piiran linnu, söön lilli, armu ei anna, vange ei võta, kappan.
1241, Viin.